

Okulöncesi Dönemde Anne Babaların Etkileşimli Hikâye Kitabı Okumalarının Önemi

The Importance of Parents' Interactive Story Reading to Preschoolers

Sühendan Er^{a*}

^aTED University, Ankara, Türkiye

Öz

Okulöncesi dönemde etkileşimli hikâye kitabı okumak, çocuklara bir hikâyeyi baştan sona okumak anlamına gelmez. Aksine hikâye okuma sırasında çocuğun dikkatini hikâye kitabındaki resimlere çekmek, çocuk ile o resimler hakkında konuşmak, hikâye okurken çeşitli sorular sorarak çocuğun eleştirel düşünme gelişimini desteklemek, çocuğun analitik düşünme, problem çözme ve yaratıcılık becerilerini geliştirmek demektir. Etkileşimli hikâye kitabı okunmak çocukta yazı farkındalığı yaratmak ile birlikte fonolojik farkındalık yaratıp, erken okuma yazma becerilerini edinmesi anlamına gelir. Bu becerilerin yanı sıra çocuğun sosyal, duygusal, bilişsel ve dil gelişimleri olumlu yönde etkilenir. Bu kazanımlar göz önünde bulundurulduğunda etkileşimli hikâye kitabı okuma hakkında öğretmenlerin ve anne babaların gerekli donanıma sahip olmalarında yarar vardır. Öğretmenler meslekleri icabı nasıl etkileşimli kitap okuyacakları bilgisine sahiptirler. Bu çalışmada, anne babalara etkileşimli kitap okuma süreci hakkında izlemeleri gereken yolun haritası çizilmiştir. Aynı zamanda anne babaların önerilen şekilde etkileşimli hikâye okumaları ile çocuğun hangi alanlarının gelişimine katkı sağlayabilecekleri konusunda farkındalık kazanmaları amaçlanmıştır. Çalışmanın okul öncesi öğretmenlerine, anne babalara etkileşimli hikâye kitabı okuma süreçlerini aktarmada yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anne babalar, çocuk gelişim alanları, etkileşimli hikâye kitabı okuma, hikâye kitabı, okulöncesi.

Abstract

In preschool years interactive story reading is not just reading a story entirely. It is designed to draw children's attention to the pictures, and talk about them as well as asking questions in order to improve children's developmental areas. Interactive story reading contributes to children's analytic thinking, problem solving and creativity skills. It also means creating phonological and writing awareness and supporting their early literacy skills. When these outcomes are considered, it is advisable that teachers and parents have the necessary qualifications for interactive story reading. Teachers know how to do this because of their professional backgrounds. This study aims at drawing a path for parents about how to read stories interactively to their children. It is also aimed to develop awareness on the part of the parents related to the benefits of interactive story reading in the child's developmental areas. This study will help early childhood teachers convey information to parents about interactive story reading processes.

Keywords: Parents, child development areas, interactive story reading, storybooks, preschool education.

© 2016 Başkent University Press, Başkent University Journal of Education. All rights reserved.

*ADDRESS FOR CORRESPONDENCE: Sühendan Er, Department of Elementary Education, Faculty of Education, TED University, Ankara, Turkey, E-mail address: suhendan.er@tedu.edu.tr / Tel: +90312 585 00 41.

Received Date: May 25th, 2016. Acceptance Date: June 15th, 2016.

1. Giriş

Çocuklar yaşamlarının ilk yıllarında çok hızlı gelişim gösterirler. Fiziksel, duygusal, sosyal, dil ve bilişsel alanlarda gelişimlerinin desteklenmesi onların ileriki yaşantılarında okul başarılarını, hayat görüşlerini, toplumsal ilişkilerini etkiler. Dolayısıyla bu gelişim alanlarının desteklenmesi çocuk için önemli bir kazanımdır.

Jamieson'a (2007) göre, gelişiminde cinsiyet, aile ve çevresel faktörler önemlidir. Çevresel faktörler arasında hikâyeler önemli bir yer tutar. Çocuklara gelişim seviyelerine uygun bir hikâye kitabı seçildiğinde çocuk o hikâyeye kolayca adapte olur, kendi düşünceleriyle hikâyedeki olayları birleştirir, hayaller kurar ve aynı zamanda doğal olarak dili edinir (Garvie, 1990). Çocuklara hikâye okunması ile ilgili yapılan araştırmalar çocukların dil gelişimi kadar erken okuryazarlık becerilerine önemli katkılar sağladığı yönündedir (Griffith, Beach, Ruan ve Dunn, 2009; Huck, Kiefer, Hepler ve Hickman, 2004; Sawyer, 2009). Çocuklara hikâye kitaplarının okunmasının sadece okuma becerilerini değil, aynı zamanda dinleme ve konuşma becerilerini de geliştirdiği (Silvern, 1985:44), okuryazarlık, kelime bilgisi ve hatta bir kitabı nasıl tutacakları gibi pek çok beceriyi kazandırdığı (Snow, 1983) ortaya konmuştur.

Çocuklar kitaplar sayesinde farklı insanların, farklı hayatların ve farklı duyguların olduğunu anlarlar. Bu onların sosyal ve duygusal gelişimlerini etkiler (Yıldız Bıçakçı ve Aral, 2009). Ev ortamında anne babaların çocuklarına etkileşimli hikâye kitabı okuma yoluyla çocukların yaratıcılıklarını destekleyip, analitik düşünebilmelerine, problem çözebilmelerine, sebep sonuç ilişkisi kurabilmelerine katkı sağladıkları vurgulanmıştır (Bennett, Weigel ve Martin, 2002; Aram ve Levin, 2002; Tür ve Turla, 1999). Okul çağından önce okuma yazmayı öğrenen çocukların genellikle hikâye okuma ile ilgili deneyimlere sahip oldukları ortaya konmuştur (Ersoy ve Bayraktar, 2015). Yukarıdaki çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda çocuklar hikâye kitabı okumanın yararları açıkça ortaya konduğu anlaşılmaktadır. Ancak çocuğun gelişiminde bu kadar önemi olan bir etkinliğin nasıl uygulanması gerektiği ayrıca bir önem arz etmektedir. Bu çalışmada, anne babalara etkileşimli kitap okuma süreci hakkında izlemeleri gereken yolun haritası çizilmesi kadar anne babaların önerilen şekilde etkileşimli hikâye okumaları ile çocuğun gelişimine nasıl katkı sağlayabilecekleri konusunda farkındalık kazanmaları amaçlanmıştır.

2. Okul Öncesi Dönem Çocukları İçin Kitap Seçim Süreci

Anne babalar, bir çocuk kitabının çocuğun ilgi ve ruhsal ihtiyaçlarını karşılayıcı ve okunmasından zevk alacağı bir eser olması gerektiğini unutulmamalıdır. Kitapların öncelikle eğlendirici tarafı göz önünde bulundurulmalı, öğreticilik özelliği ardından gelmelidir (Gürkan, 1993). Bir kitabın çok satması veya ödül almış olması, o kitabın iyi olduğu anlamına gelmez. İyi kitap çocuğun okunmasından zevk aldığı eserdir.

2.1. Okul Öncesi Çocuk Kitaplarının Genel Özellikleri

Çocuktan içinde bulunduğu gelişim döneminin özelliklerini sergilemesi beklenir ancak unutulmamalıdır ki aynı takvim yaşındaki çocukların arasında bile bir takım bireysel farklılıkların bulunabilir. Bu bireysel farklılıklar çocuklara okunacak hikâye kitabı seçiminde dikkat edilmesi gereken bir konudur. Anne babalar aynı zamanda çocukların yaşlarıyla birlikte ilgilerinin de değişeceğinin farkında olmalıdırlar (Ersoy, Avcı ve Turla, 2006). Okulöncesi dönemde, çocuklar için seçilecek kitaplardaki resimler anlaşılır, renkli, ilginç ve içeriğinde çocuğun tanıdığı nesnelere olmalıdır. Cümleler anlaşılır, basit ve eğlendirici, konu ilgi çekici olmalıdır. Olay hızlı ilerlemeli ve kitap bir oturumda okunabilecek kısıklıkta olmalıdır. Bu dönemde çocuklar neşeli tekerlemelerin, tekrarların olduğu kitapları severler. Hikâyeler çocuğun hakkında sorular sorup dünyayı keşfedebileceği günlük olaylarla ilgili olmalıdır. Bu yaş grubu için seçilecek kitapların temaları çocukların günlük deneyimleri, hayvanların hayatları, doğa olayları veya kendi çevrelerini anlatan konulardan olmalıdır (White, 2005).

İyi bir hikâye kitabı dil ve anlatım bakımından uygun bir model olabilmelidir (Oktay, 2000). Hikâyenin dilinin yalın ve duru olmasının yanı sıra, hikâyenin dilbilgisi kurallarına uygun yazılmış olması, soyut kavramlara yer verilmemiş olması önemlidir. Anlatım biçimi hareketli, canlı olmalı ve çocuğu hikâyeyi dinlemeye heveslendirici nitelikte olmalıdır (Oğuzkan, 2006).

Kitabın ağırlığı ve boyutu çocuğun kitabı rahatça tutabilmesine ve sayfaları çevirebilmesine uygun olmalıdır. Kitabın yazı puntoları kitabın büyüklüğü ile orantılı olmalı, yazılar 14-20 punto aralığında olmalı ve hikâye çocuğun harf algısını zorlayacak çok süslü yazı karakterleri ile yazılmış olmamalıdır (Gönen,2000). Hikâye her sayfada yer alan bir kısa, basit cümleden oluşmalı ve her bir sayfada anlatılanlarla ilgili tek, büyük ve anlaşılır bir resim olmalıdır (Ural, 2015). Çocukların işitme duyularını geliştirmeye yönelik sesli kitaplara veya çeşitli nesnelere resimlenmesinde çocukların dokunma duyularının geliştirilmesinde kullanılan kitaplar tercih edilmelidir.

2.2. Etkileşimli Hikâye Kitabı Okuma Süreci

Çocuklara hikâye kitabı okumak sadece kitapta yazanları çocuğa aktarmak olmamalıdır. Justice ve Pence (2005) hikâyeleri sadece okumanın yerine etkileşimli okumanın çocukların beceri geliştirmelerinde çok daha etkili olduğunu vurgulamışlardır. Örneğin, çocuğa okunan kısım veya nereden okunmaya başlandığı gösterilirse, okuma sırasında çocuğun soru sorması veya yorum yapması için durulursa, bilinmeyen kelimeler çocuğun anlayabileceği gibi açıklanırsa, etkileşimli bir hikâye kitabı okuma süreci yaşanır. Bu uygulama çocuğun erken okuryazarlık becerilerinin yanı sıra çocuğa dinlemeyi öğretir. Sorulan sorularla çocuk analitik düşünür ve sebep sonuç ilişkileri kurar. Bu aynı zamanda çocuğun problem çözme becerilerini de geliştirir. Dolayısıyla hikâye kitabı seçiminden, hikâyenin son satırını okumaya kadar süreçte dikkat edilmesi gereken bir takım unsurlar olduğu unutulmamalıdır.

2.2.1. Hikâyeyi okumaya başlamadan önce etkileşim

Hikâye kitabı çocukla birlikte okunmaya başlamadan önce anne babalar önceden kitabı içerik olarak incelemelidirler. Hikâye kitabında eksik sayfalar, yabancı kelimeler, çocuğun anlamasını zorlaştıracak soyut kavramlar olmamalıdır (Gönen, 2000). Kitap okumak herhangi bir zamana sıkıştırılmamalı ve anne babalar tarafından herhangi bir iş olarak görülmemelidir. Çocuk hikâye kitabı okunmasını anne babasıyla geçirdiği güzel ve kaliteli bir zaman olarak algılanmalıdır (Brock ve Rankin, 2008).

Hikâye okumaya başlamadan önce kitabın kapağı çocuğa tanıtılmalı ve hikâyenin adı söylenmelidir. Daha sonra hikâyenin yazarının adı söylenmeli ardından ‘Yazar kimdir?’ ‘Ne iş yapar?’ soruları gelmelidir. Çocuğun dikkati kapak resmine çevrilerken her resmin bir çizeri olduğu vurgulanmalı ve o kitabın çizerinin adı söylenmelidir. Yazardakine benzer çizerin ne iş yaptığına dair sorular sorulup, cevaplanmalıdır. Kitabın yazarı ve çizerinin yanı sıra kitabın basımevi hakkında da konuşulup, sorular sorulmalıdır. Çocuğa tüm bu bilgilerin kitabın dış ve iç kapağında olduğu kavrattırılmalıdır. Tüm bu sorularla çocuğun kişilere ve kurumlara farkındalığı oluşturulmalıdır (Vukelich, Christie ve Enz, 2014). Daha sonra kitabın üzerindeki resimden ilerleyerek ‘Bu hikâye ne hakkında olabilir?’ ‘Bu resimdeki kim olabilir?’ gibi sorular sorularak çocuktan tahmin yapması beklenmelidir. Hikâyeye yapılan bu kısa girişin ardından okunacak hikâyenin ismi ile çocuğun tecrübeleri arasında bir ilişki kurulabilir. Çocuğa aynı yazar tarafından yazılmış diğer kitaplar hatırlatılabilir. Hikâyenin adında çocuğun bilmediği bir kelime yer alıyorsa kelimenin anlamı ona açıklanmalıdır. Tüm bu etkinlikler etkileşimli kitap okumanın ilk adımıdır.

2.2.2. Hikâyeye kitabı okurken etkileşim

Çocukla hikâyeyi okumaya başlamadan önce sunulan konuşma fırsatı, okuma sırasında da devam etmelidir. Hikâyeyi okurken çocuğun kitabın sayfalarını görmesi sağlanmalıdır. ‘Şimdi burada yazanları okuyacağım’ ifadesi sık sık tekrarlanmak suretiyle okumaya başlanmalı ve okurken okunan kelimenin altı, parmakla işaret edilmelidir. Bu yolla çocuk okumaya nereden başladığını, harflerden kelimeler, kelimelerden cümle oluştuğunu, kelimeler arasında boşluk olduğunu, yazıların soldan sağa doğru bir sıra takip edip, cümlelerin yukarıdan aşağıya doğru gittiğini ve resmin değil yazının okunduğunu anlayacaktır. Bu aynı zamanda çocuğun erken okuryazarlık becerilerini destekleyen yazı farkındalığını ve fonolojik farkındalığını geliştirecektir (Tompkins, 2006).

Hikâye çok hızlı okunmamalı, her sayfada resimlerle ilgili konuşulmalıdır. Bu durum çocuğun zihninde canlandırma yapması kolaylaşacaktır (Sawyer, 2009). Okuma sırasında bir sonraki sayfaya geçmeden önce ‘Sence şimdi ne olacak?’ sorusunu sormak çocuğun hayal gücünü ve problem çözme becerilerini destekler. Hikâye okunurken çocuğun sorular sormasına veya resimlerle ya da hikâye ile ilgili yorumlar yapmasına izin verilmelidir. Rosenblatt (1978)’ın okuyucu dönütü (Reader response) teorisine göre çocuk bir hikâyeyi dinlerken önceki deneyimleri ile bağlantı kurar bu da onların dinleme amacıdır. Hikâyeyi dinlerken kişisel duygu, düşünce ve deneyimlerini öyküyle bağdaştırırlar. Bu çocukların duygusal gelişimini etkiler.

Anne babalar çocukların ilgilerini hikâyeye çekmek için uyarıcı olarak bir takım tonlamalar yapmayı, yüz ifadelerini metnin içeriğine göre kullanmayı ihmal etmemelidirler. Bu etkileşimli hikâye okuma sürecini daha da zevkli hale getiren bir unsurdur (Vukelich, Christie ve Enz, 2014).

Çocuklar bazı hikâyeleri daha çok severler ve tekrar tekrar okumak isterler. Anne babalar çocukların sevdiği kitapları tekrar okumalıdır çünkü bu onların hikâyeyi daha iyi anlamalarını sağlar ve daha sonra çocuklarıyla yapacakları okuma sonrası tartışmayı güçlendirir. Ancak tekrar okunan kitaplarla yeni kitaplar arasında denge iyi kurulmalı, zamanın büyük çoğunluğu tekrar okunan kitaplara verilmemelidir (White, 2005).

2.2.3. Hikâye okuma sonrası etkileşim

Hikâye okuma sonrasında yapılan tartışma yolu ile çocuklar düşüncelerini ve duygularını kolaylıkla ifade edebilirler. Bir hikâyeyi okuyup bitirdikten sonra, çocuğa hikâye ile ilgili sorular sorulmak çocuğun dil gelişimini ve problem çözme becerilerini etkiler. Çocuk kendi cümleleri ile hikâye hakkında sorulara cevap verir, hikâyeyi özetler, olayları sıralar. Ancak soruların çok keskin ya da zorlayıcı olmaması gerekir. Sohbet eder gibi bir havada karşılıklı olarak hikâye hakkında konuşmak, sorular sormak anne babalar ile çocuk arasında bir çeşit eğlenceli oyun halinde olmalıdır (Laboo, 2005). Bu çocuğun anne babasıyla iletişimini güçlendirdiği gibi sosyal duygusal gelişimini destekler.

Hikâye hakkında yapılan iyi bir sohbetle annebabalar ve çocuklar önemli fikirleri birlikte ortaya çıkartırlar, hikâyeyi analiz ederler ve yorumlarlar. Bu sohbette açık uçlu ve çocuğa yorum yaptıracak, öyküyle bağlantı kurabileceği tarzda sorular yer almalı ve bu sorular çok dikkatle seçilmelidir. Çocuğa ‘Hikâyede en çok nereyi sevdim?’ ‘.....olduğunda ne hissettin?’, ‘.....hakkında ne düşünüyorsun?’, ‘ Sen olsan bu durumda ne yapardın?’ gibi sorular sorulabilir. Çocuklar bu tarz soruları cevaplarırken analitik düşünme becerileri gelişir. Çocukların tartıştıkları zaman hikâyeyi daha iyi özümstedikleri ve üzerinde yorum yapabilecek duruma geldikleri unutulmamalıdır (Yopp ve Yopp, 2006). Hikâye hakkında yapılan iyi bir sohbetle anne babalar ve çocuklar önemli fikirleri birlikte ortaya çıkartabilirler, hikâyeyi analiz ederler, sebep sonuç ilişkisi kurarlar ve yorumlarlar. Böylece çocukların ileri seviyede düşünme becerileri desteklenmiş olur. Bunların yanı sıra çocukların okunan hikâyeyi anlatmaları veya dramatize etmeleri istenebilir. Rol yapma onların yaratıcılıklarını ve dil gelişimlerini ve sosyal gelişimlerini önemli ölçüde etkileyen bir etkinliklerdir (Israel, 2008).

Hikâyeleri okuyup tartıştıktan bir süre sonra, anne babalar çocukla hikâye hakkında tekrar sohbet edip, hatırlamaya, birbirlerine anlatmaya çalışmalıdırlar. Bu süreçte ‘Ne olmuştu ilk önce?’, ‘.....nereye gidiyordu?’ gibi hatırlatıcı sorularla çocuğun hikâyeyi anımsaması ve tekrar anlatması sağlanabilir (Vukelich, Christie ve Enz, 2014).

3. Sonuç

Bir hikâyeyi etkileşimli okumanın önemli olduğu unutulmamalıdır ancak etkileşimli kitap okumak sadece çocuğu konuşmaya teşvik etmek değildir. Etkileşimli hikâye kitabı okumak çocukları sosyal, duygusal, dil ve bilişsel gelişim alanları kadar çocukların problem çözme, analitik düşünme, sebep sonuç ilişkisi kurabilme yeteneklerini destekler. Etkileşimli kitap okuma esnasında doğru stratejiler kullanıldığı takdirde çocukların yazı ve ses farkındalıkları artar ve okuma yazmaya hazırlıklı hale gelirler.

Çocuklar okunan hikâyenin içeriğine göre yaşam deneyimi kazanır. Hikâyeler yoluyla farklı karakterler, ortamlar ve durumları tanıyarak yaşama güvenli bağlanırlar. Yaşanabilecek sorunlar karşısında sergilenebilecek alternatif tutumlar hakkında fikir sahibi olur. Çocukların olaylara eleştirel bakabilme yetenekleri artar ve sosyal becerileri kadar problem çözme becerileri de gelişir. Hikâyelerde farklı deneyim ve duygular sergileyen karakterler, çocuğa kendi davranışları ve duygularını keşfetme olanağı sağlar. Farklı duygulara empati göstermeyi öğrenir, duygusal olarak gelişir.

Hikâye okuma sırasında sorular sorular, hikâyeyi farklı sonlandırmaya veya hikâyeyi dramatize etmesi çocuğun hayal gücünü geliştirir. Bu yolla çocuğun bilişsel gelişimi desteklenir. Okuduğunu anlama, yorum yapabileceği yetenekleri buna bağlı olarak dil gelişimi olumlu yönde gelişir. Çocukların konuşma becerileri kadar başkalarını dinleme becerileri de artar.

Etkileşimli hikâye okunması ile çocuklar harf, sayı, şekil gibi sembollerin kullanımını anlar, temel dilbilgisi yapılarını edinirler. Her bir harf sembolünün bir ses ifade ettiğini fark ederler. Bu yolla ses ve harf farkındalıkları gelişir ve okumayı öğrenmenin temelleri atılmış olur.

Çocuklar kitap okumanın eğlenceli ve keyifli bir öğrenme yolu olduğunu keşfederler. Merak duygularını artar, öğrenmeyi keşfetme yoludur. Kitapların değerini bilir. Onların bakımı ve kullanımına yönelik farkındalık geliştirir. Kitap sevgisi edinip, edebi ve estetik değerlerini geliştirir.

Kaynakça

Aram, D ve Levin, I (2002). Mother-child joint writing and storybook reading: Relations with literacy among low SES kindergarteners. *Merrill-Palmer Quarterly*, 48, 202–224.

Bennett, K.K., Weigel, D.J. ve Martin, S.S. (2002). Children's acquisitions of early literacy skills: Examining family contributions, *Early Childhood Research Quarterly*, 17 (3), 297–317.

Brock, A. ve Rankin, C. (2008). *Communication, language and literacy from birth to five*. London: Sage.

- Ersoy,Ö ve Bayraktar, V. (2015).Okulöncesi dönemde çocuk edebiyatı kavramı ve çocuk kitaplarının özellikleri. A.Turla (Ed). *Okulöncesi dönemde çocuk edebiyatı* .Ankara: Hedef Yayıncılık, s.10-41.
- Ersoy, Ö., Avcı, N. ve Turla, A. (2006). *Çocuklar için erken uyarıcı çevre*. İstanbul: Morpa.
- Garvie, E. (1990). *Story as vehicle: Teaching English to young children*.MulticulturalMatters, Ltd, Clevedon.
- Griffith, P.L.,Beach, S.A., Ruan, J.ve Dunn, L. (2009). *Literacy for young children*.London: Crown Press.
- Gönen, M. (2000). Okulöncesi çocuk kitaplarının özellikleri nelerdir? M.R. Şirin (Ed). *99 soruda çocuk edebiyatı*. İstanbul: Çocuk vakfı, s. 156- 160.
- Gürkan, T. (1993). Okulöncesi eğitimde kitap. *9. YA-PA Okulöncesi eğitimi ve yaygınlaştırma Semineri*. İstanbul:Ya-Pa, s.50-53.
- Huck, C.S.,Kiefer,B.Z., Hepler,S., Hickman,J. (2004). *Children’sliterature in the elementary school*(8. Baskı). Michigan: McGrawHill
- Israel, S.E. (2008). *Early reading first and beyond*. London: Corwin
- Jamieson D. (2007) Language development in young children. *Early Childhood Learning Bulletin*, 2 (1), 1–6.
- Justice, L.,Pence, K. (2005). *Scaffolding with storybooks: A guide for enhancing young children’s language and literacy achievement*.Newark, DE; International Reading Association.
- Kotaman, H. (2009). Ana-babaların hikâye kitabı okumaya ilişkin özyeterlilik ölçeği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(4), 767–780.
- Laboo, L. (2005). Books and computer response activities that support literacy development. *Reading teacher*, 59, 288-292.
- Oğuzkan, F. (2006). *Çocuk edebiyatı*. (8.Baskı). Ankara:Anı Yayıncılık.
- Oktay, A. (2000). Kitap çocuğun dünyasına ne zaman girmeye başlar? M.R. Şirin (Ed). *99 soruda çocuk edebiyatı*. İstanbul: Çocuk vakfı, s. 173- 175.
- Rosenblatt, L. (1978). *Thereader, the text, the poem: The transactional theory of the literary work*.Carbondale: Southern Illinois UniversityPress.
- Sawyer, W.F. (2009). *Growing up with literature* (5th edition).USA: Delmar.
- Silvern, S. (1985) Parent involvement and reading achievement: A review of research and implications for practice. *Childhood Education*, 62 (1), p.44.
- Snow, C.E. (1983). Literacy and language: Relationships during the preschool years. *Harvard Educational Review*, 53 (2), 165–187.
- Tompkins, G.E. (2006). *Literacy for the 21st century* (4th Edition). New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Tür, G., Turla, A. (1999). *Okulöncesinde çocuk, edebiyat ve kitap*. İstanbul: YA-PA.
- Ural, S. (2015). Okulöncesi kitaplarının tanımı. M.R. Şirin (Ed). *99 soruda çocuk edebiyatı*. İstanbul: Çocuk vakfı, s. 33-55.
- Vulkelich, C.,Christie, J.F., Enz, B. J. (2014). *Helping young children learn language and literacy*(3rd Edition). Essex: Pearson.
- White, H. (2005). *Developing early literacy skills in the early years*. London: Paul Chapman .
- Yıldız Bıçakçı M., Aral, N. (2009). Dil gelişimi. N. Aral ve T. Duman (Eds.), *Eğitim psikolojisi*, İstanbul: Kriter yayınları, s.115-130.
- Yopp, R.H.,Yopp, H.K. (2006). Informational texts as read alouds in school and home. *Journal of literacy research*,38, 37-51.